

Sygn. akt III UK 3/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania M. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 stycznia 2020 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego,**

**2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...)
adwokatowi F. P. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych
powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem
zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z
urzędu.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 26 stycznia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. (organ rentowy) odmówił M. N. (wnioskodawca) prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, gdyż w dziesięcioleciu przed dniem zgłoszenia wniosku o rentę, jak również przed powstaniem niezdolności do pracy nie udowodnił 5-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Odwołanie wnioskodawcy od powyższej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z 24 kwietnia 2017 r., VIII U (...).

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca, który 16 lipca 2014 r. złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy od ponad 10 lat nie pozostaje w zatrudnieniu. W okresie od października 1987 r. do października 2004 r. oraz od października 2006 r. do stycznia 2010 r. był uprawiony do renty z tytułu niezdolności do pracy, zaś w okresie od maja 2013 r. do czerwca 2014 r. przebywał w zakładzie karnym. W dziesięcioleciu poprzedzającym złożenie wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy (przedłużonym o okres pobierania renty), czyli od 20 maja 1985 r., do 15 lipca 2014 r. wnioskodawca nie udowodnił wymaganego 5-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie staż pracy wynoszący łącznie 3 lata 2 miesiące i 1 dzień okresów składkowych (od 20 maja 1985 r., do 15 lipca 1986 r., od 1 sierpnia 1986 r. do 8 października 1987 r., od 2 listopada 2000 r. do 1 lutego 2001 r., od 13 sierpnia do 31 sierpnia 2001 r., od 18 lutego 2005 r. do 17 sierpnia 2005 r., od 18 marca 2010 r. do 20 kwietnia 2010 r. i od 24 do 25 marca 2014 r.) i 28 dni okresów nieskładkowych (od 4 grudnia do 31 grudnia 2000 r.). Do staży pracy nie zaliczono wnioskodawcy okresów: 1) od 4 listopada 1999 r. w A. z uwagi na brak świadectwa pracy, zaświadczenia o zatrudnieniu z informacją o urlopie bezpłatnych i zasiłku chorobowym (okres bez wpływu na prawo do świadczenia); 2) od 1 do 31 marca 2001 r. w G. – z uwagi na brak zaświadczenia (okres bez wpływu na prawo do świadczenia); 3) od 10 lutego do 17 lutego 2005 r., od 18 sierpnia 2005 r., do 30 września 2006 r., od 10 do 17 marca 2010 r., od 13 do 21 grudnia 2010 r., od 2 sierpnia do 11 września 2011 r., od 14 lutego do 19 marca 2012 r. od 25 października 2012 r. do 15 kwietnia 2013 r. i 27 marca 2014 r. – Powiatowy Urząd Pracy bez prawa do zasiłku.

Apelacja wnioskodawcy została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 21 lutego 2018 r., III AUa (...).

Sąd Apelacyjny stwierdził, że ustalenia Sądu Okręgowego w przedmiocie wykazania przez wnioskodawcę w ostatnim dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o prawo do renty lub przed dniem powstania niezdolności do pracy 3 lat 2 miesięcy i 1 dnia okresów składkowych i 28 dni okresów nieskładkowych były prawidłowe. Ponadto zasadnie przyjął Sąd Okręgowy, że okresy zatrudnienia wnioskodawcy w A. oraz G. pozostają bez wpływu na prawo do świadczenia, gdyż okresy te z uwagi na pobieranie renty z tytułu niezdolności do pracy nie podlegały oskładkowaniu, a w konsekwencji zostały wyłączone z 10-letnich okresów, w odniesieniu do których badane są uprawnienia stażowe wnioskodawcy.

Wnioskodawca zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym uiszczenie opłaty sądowej, przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz ustanowionego w sprawie pełnomocnika nieuiszczonych kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1) art. 58 ust. 2 w związku z ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przypadające w okresie przysługiwania ubezpieczonemu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy okresy jego zatrudnienia nie zaliczają się do dziesięcioletniego okresu rozliczeniowego opisanego rzeczonym przepisem w sytuacji, gdy z tytułu świadczonej pracy zarówno sam ubezpieczony, jak i jego pracodawca, odprowadzali przewidziane prawem składki na ubezpieczenie społeczne, w tym emerytalne i rentowe; 2) art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 pkt 5 oraz art. 2 ustawy emerytalnej, przez niewłaściwe zastosowanie polegające na dokonaniu subsumpcji przytoczonej normy do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego; 3) art. 382 w związku z art. 328 § 2 oraz art. 381 § 1 k.p.c. polegające na całkowitym zignorowaniu istotnych dla sprawy dowodów w postaci świadectw pracy, potwierdzających okresy zatrudnienia w przedsiębiorstwach „O.” (od 3

listopada do 31 grudnia 1989 r.), „C.” (od 1 marca 1990 r. do 30 września 1991 r.) oraz „A.” (od 1 kwietnia 1998 r. do 4 listopada 1999 r.) oraz wydruków, dotyczących wynagrodzeń wypłacanych wnioskodawcy, a także Raportu Powiatowego Inspektora Pracy w W. – zestawienia okresów zaliczonych do stażu pracy w kontekście ustalenia prawa wnioskodawcy do pobierania zasiłku dla bezrobotnych z 29 marca 2010 r. oraz rozwiązania umowy o pracę w przedsiębiorstwie „J.” z 25 stycznia 2001 r., co w efekcie doprowadziło do niedokonania przez Sąd Apelacyjny jakiegokolwiek oceny rzeczonych dowodów z punktu widzenia kryteriów przewidzianych w art. 233 § 1 k.p.c., ich pominięcia w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i niedoniesienia się do zarzutów apelacji, opartych na tych dowodach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy okazała się zasadna.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej okresami składkowymi, istotnymi z punktu widzenia zastosowania art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 pkt 5 oraz art. 2 ustawy emerytalnej, są okresy ubezpieczenia. Z kolei zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej jako ustawa systemowa), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które są pracownikami oraz osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Co prawda zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy systemowej osoby objętej jednym z tytułów ubezpieczenia z art. 6 ustawy systemowej, lecz mające ustalone prawa o do emerytury lub renty podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym dobrowolnie, to jednak regulacja zawarta w tym przepisie nie obejmuje osób wymienionych w art. 9 ust. 4, 4a i 4c. Zgodnie zaś z art. 9 ust. 4 pracownicy mający ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo. Podobnie jest w przypadku zleceniobiorców, którzy nie pozostają równocześnie w stosunku pracy (art. 9 ust. 4a ustawy systemowej). To z kolei oznacza, że gdyby przedstawione w postępowaniu apelacyjnym przez

wnioskodawcę dowody potwierdziły, że w wymienionych w nich okresach wnioskodawca pozostawał w stosunku pracy albo wykonywał umowę zlecenia, podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Okresy te należałoby więc w konsekwencji uznać za okresy składkowe, a w rezultacie wnioskodawca spełniłby wymóg określonego stażu ubezpieczeniowego wynikający z art. 58 ust. 2 w związku z ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej.

Ponieważ Sąd drugiej instancji nie dokonał oceny przedłożonych w apelacji dowodów na okoliczność spełnienia przez wnioskodawcę wymogu legitymowania się odpowiednim stażem ubezpieczeniowym, gdyż błędnie przyjął, że - wykonując pracę w okresie pobierania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy - wnioskodawca nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, zasadne okazały się zarzuty naruszenia art. 58 ust. 2 w związku z ust. 1 pkt 5 jak również art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej oraz art. 382 w związku z art. 328 § 2 oraz art. 381 § 1 k.p.c.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.